

UVOD
Smotri posodobljenih vodil

a. Pokažejo naj pomembnost muzejev na prostem za ohranitev nepremičnin in premičnin, pripadajočim kulturam in kulturnim območjem, ki usihajo ali izginjajo, ali pa jih štejejo zgolj za prehodne, za znanstvena raziskovanja in popis takih kultur in območij, za spoznavanje kultur različnih narodov in narodnih manjšin ter učenje iz njih, za zavest o samobitnosti narodov in ljudstev.

Vse to bi pokazalo, da so muzeji na prostem največjega pomena in da so vredni največje pozornosti in podpore javnosti.

b. Pomagajo naj tistim deželam in narodom ter ljudstvom, ki take muzeje šele ustanavljajo ali jih nameravajo ustanoviti.

c. S pomočjo Unesca naj vzpodbujajo ustanavljanje takšnih muzejev.

407

I. SPLOŠNE DOLOČITVE MUZEJEV NA PROSTEM

1. Muzej na prostem je znanstveno načrtovana, vodena ali nadzorovana ustanova, ki na izbranem zemljišču prikazuje način poselitve, graditve stavb, življenja, gospodarjenja v določeni kulturi. Odprt mora biti za javnost. Rabi znanstvenim in izobraževalnim namenom. Po 3. členu ICOM-ovih pravil dobiček ne sme postati glavni namen take ustanove.

Tak muzej morajo načrtovati izvedenci. Ko je ustanovljen, ga mora voditi znanstvenik(i) s tega področja. Izjemoma ga lahko vodi volonter, ki pa ima znanje s tega področja in sposobnost vodenja (ki je znanstveniki velikokrat nimajo).

Če hoče muzej igrati svojo ozaveščevalno in izobraževalno vlogo, mora v svojih zbirkah prikazati primerjavo različnih vzorcev poselitve, graditve, življenjskih navad, gospodarjenja. Tako daje dosti več, kot bi dajal s prikazom zgolj enega vzorca.

Zbirka mora prikazati zgodovinsko verodostojno podobo kraja, medsebojno povezanost stavb in njihovo uporabnost, prav tako njihovo posebno skladnost z naravnim in umetnim (kulturnim) okoljem. Zato moramo stavbe skrbno razporediti z ozirom nanje same in njihovo namembnost ter na naravno ozadje. Enako pozornost moramo posvetiti njihovi opremi, pohištvu, orodju itn.

2. Muzejev ali podobnih ustanov, ki ne ustrezajo zgornjim pogojem, ne bi smeli imenovati muzeji na prostem. Razni krajinski parki in podobna podjetja ne bi smeli kovati dobička na račun pravih muzejev na prostem, ker jih tako razvrednotijo in si hkrati prilaščajo ime, ki ga niso upravičeni nositi.

3. Po pojmovanju sestavljavcev vodil so muzeji na prostem ustanove, ki na prostem prikazujejo zgodovino gmotne kulture. Večina obstoječih muzejev spada med narodopisne in etnografske folklorne muzeje. V glavnem prikazujejo kmečko kulturo, nekaj pa je tudi takih, ki prikazujejo mestno kulturo.

Muzeji na prostem lahko predstavijo tudi zbirke z drugih področij gmotne kulture, kot so obrti, promet, industrija. Seveda pa so pri teh bolj omejeni kot pri prej omenjanih. Arheološke muzeje na prostem, ki prikazujejo primerke ali spomenike iz prazgodovine, posebno če gre za ponaredke, lahko le izjemoma

priznamo za prave muzeje na prostem, s tem pa ne oporekamo njihovi vzgojni vlogi. Stroga znanstvena presoja mora vedno preverjati, ali je ponaredek res podoben izvirniku in v kolikšni meri.

4. Muzeje na prostem lahko, z ozirom na to, kolikšno območje zajemajo, delimo na: nadpokrajinske, pokrajinske in krajevne.

Nadpokrajinski muzeji na prostem, ki jih večkrat imenujemo tudi osrednji, predstavljajo v svojih zbirkah več pokrajin, ki imajo različna kulturna izročila. Ukvarjajo se s celotnim ozemljem neke države. V zelo velikih državah pa zajemajo njihove dele, ki so spet sestavljeni iz kulturno različnih pokrajin. V zveznih državah obravnavajo npr. posamezne narodne skupine.

Pokrajinski muzeji na prostem praviloma prikazujejo kulturno izročilo ene same pokrajine, le izjemoma več tesno povezanih pokrajin. Lahko pa se osredotočijo na kakšno posebnost pri kulturnem izročilu pokrajine. Ni primerno, da pokrajine, ki naj bodo predstavljene v pokrajinskih muzejih na prostem, določamo po sedanjih upravnih mejah (kot so okrožja, okraji), saj se le-te večinoma ne ujemajo z mejami pokrajin v kulturnozgodovinskem smislu.

Krajevni muzeji na prostem se včasih razvijejo iz skupine zaščitene stavbe, ki jim potem dodamo še druge primerke.

Posamezne zaščitene stavbe ali njihove skupine lahko priključimo k muzeju kot nekakšne prednje straže. Tako dobimo razpršen primerek muzeja na prostem, ki bo morda pogost v prihodnosti. Seveda to lahko počnemo samo, če je taka dopolnitev zbirke znanstveno utemeljena.

5. Muzeji na prostem bi morali biti posejani tako na gosto, da bi predstavili vse kulturne pokrajine posamezne države in ohranili zadostno kulturno dediščino.

Razmerje med nadpokrajinskimi in pokrajinskimi muzeji na prostem bo odvisno od obstoječih posebnosti, kot so ustroj družbe in države in stanje narodopisja.

6. Glavna vloga muzejev na prostem je varovati in ohranjati kulturno dediščino; v tem so podobni drugim uradnim ustanovam za varstvo kulturne in naravne dediščine.

Zato se lahko zgodi, da hoče kar več ustanov zavarovati isti kulturnozgodovinski spomenik. V takih primerih je treba izbrati tisto rešitev, s katero bo spomenik najbolje zavarovan.

Muzeji na prostem naj si ne prisvajajo varovalne vloge, naj se ne pustijo zlorabiti tako, da bi postali nekakšno skladišče za kulturne spomenike, ki jih ni mogoče zavarovati drugače.

II. ZNANSTVENE NALOGE MUZEJEV NA PROSTEM

1. Muzeji na prostem morajo delovati kot znanstvenoraziskovalna središča na svojem območju, zato potrebujejo znanstveno usposobljeno in neodvisno osebo.

Izbira stavb in drugih predmetov, ki naj sestavljajo muzejsko zbirko, je odvisna tako od velikosti razpoložljivega prostora in drugih možnosti kot od

znanstvenih meril: starosti, vrste, skladnosti, podatkov o povezanosti z zgodovinskimi in družbenimi procesi.

Pri načrtovanju muzeja na prostem moramo največjo pozornost posvetiti razporeditvi stavb v naravnem ali umetnem okolju; le tako bomo lahko pričarali kar najbolj prepričljivo zgodovinsko podobo, ki jo želimo predstaviti.

Notranja oprema mora biti čimbolj pristna.

2. Ta načela lahko uresničimo samo, če temeljito poznamo kulturno izročilo, narodopisje, družbeno in gospodarsko zgodovino, splošno zgodovino, zemljepis, poseljenost. Teh znanj je danes dovolj in pomenijo trdno podlago za postavitev muzejskih zbirk.

Ena glavnih nalog muzeja na prostem je raziskovanje. Raziskovati mora ne le stavbe in predmete v svojem sklopu, ampak tudi izročilo materialne kulture v pokrajini. (Če je mogoče, skupaj z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine.) Vso dediščino mora skrbno popisati. Ukvarjati se mora tudi z duhovnimi področji, kot so: obnašanje ljudi na obravnavanem območju, družbeni ustroj, navade in običaji, predsodki (vraževerje), umetnost, naravno in umetno spreminjanje pokrajine.

Izredno nujno in pomembno je raziskovanje duhovnih in družbenih izročil, ker jih le tako lahko še rešimo pozabe. Po drugi strani pa se soočamo z nevarnostjo, da bo celo v muzejih na prostem prikazana popačena in ponarejena oblika "ljudskega življenja". Temu se moramo odločno upreti.

3. V muzeju se lahko nabere več predmetov, kot jih potrebujemo za opremo stavb. V tem primeru ustvarimo iz njih samostojno narodopisno zbirko, ki bo obogatila muzej na prostem. Zato so izpolnjevanje, popis in vzdrževanje takih zbirk enako pomembna znanstvena naloga muzejev na prostem.

III. RAVNANJE S STAVBAMI IN DRUGIMI VELIKIMI PREDMETI

1. Muzej na prostem sestavljajo stavbe in drugi veliki predmeti, npr. prometna sredstva, orodja, stroji, razstavljeni pod milim nebom. Večino teh predmetov bo treba prepeljati oziroma prestaviti na muzejsko zemljišče. Redki so muzeji, ki so nastali na kraju nastanka stavb (in situ). To se zgodi, če stara mestna jedra ali dele starih mest (naselij) spremenimo v muzej. Dosti muzejev nastane tako, da zgodovinskemu jedru pozidave ali posameznim stavbam (podeželskim dvorcem, kmetijam) dodamo prestavljene stavbe ali kopije.

Nedvomno imajo muzeji, ki jih sestavljajo stavbe na kraju nastanka, veliko prednost, ker je poleg stavb pristno tudi okolje. Patina staranja in obraba sta pristni. To le težko dosežemo pri prestavljenih stavbah, pri kopijah pa sploh ni mogoče.

2. Pri večini muzejev bodo zbirke sestavljale prestavljene stavbe. Ker prestavitev pomeni nepopravljivo porušenje izvirnega stanja, moramo pred njo na kraju njihovega nastanka napraviti nadvse skrben popis izvirnega stanja, s točnimi meritvami, risbami, fotografijami in podrobnim opisom.

Popisati je treba stavbo, vse njene dele ne glede na starost in ohranjenost. Ni dovolj, če nadrobno popišemo vse podrobnosti o načinu gradnje in o uporabljenih gradivih, ampak moramo biti pozorni na vsako sled, ki kaže, da je

bila stavba prezidavana v različnih slogih. Razbrati moramo zgodovinski razvoj stavbe in mu slediti. Zato ni priporočljivo zaupati podiranje (prestavljanje) splošnemu gradbenemu podjetju. Tako delo mora opraviti izkušeno muzejsko osebje. Samo tako bomo lahko med podiranjem sledili časovnemu zaporedju prezidav. Sledovi prezidav se lahko kažejo pri sklepih v zidu, v drugačnih gradivih, na to nas lahko opozori kakšen zatič, ki ne rabi ničemur; celo na take malenkosti, kot so luknje od žebeljev v tramovih in tesarske zareze, moramo biti pozorni.

Popisati moramo tudi sedanjo okolico stavbe in funkcionalno povezanost s sosednjimi stavbami.

410

Popis mora zaobseči zaključna dela, kot so: število nanešenih plasti barv, obdelava sten, tal, vrste peči in kaminov (kar je treba ugotoviti z izkopavanjem); enako pozorno moramo obravnavati vse premičnine.

Temu moramo dodati študij arhivskega gradiva, všteti papirje, ki jih najdemo v stavbi. Povprašati moramo uporabnike in ljudi, ki poznajo zgodovino kraja.

Samo če opravimo našete raziskave, bomo lahko pravilno odgovorili na vprašanje, kako razstaviti zgradbo v muzeju na prostem, potem ko jo bomo porušili in ponovno postavili.

3. Ko bomo stavbo podrli, bomo morali zavarovati njene sestavine, ki jih bomo uporabili pri ponovni postavitvi. Pri tem moramo uporabiti najnovejše kemične in fizikalne postopke.

Če starega gradiva ni mogoče več uporabiti, moramo uporabiti isto vrsto gradiva, kot je bilo zavrženo, in enak gradbeni postopek. V popisu je treba navesti, kateri deli so bili nadomeščeni.

4. Za prestavljeno stavbo moramo v muzeju skrbno izbrati zemljišče. Odločiti se je treba, ali jo bomo ponovno postavili v - kolikor mogoče izvirni obliki, v posodobljeni obliki ali nekje vmes. Katero obliko bomo izbrali, je odvisno od tega, kako je dolgoročno načrtovan muzej. Izbira se mora skladati s tem dolgoročnim načrtom; poznejši popravki in spremembe niso samo izredno dragi, ampak pomenijo tudi izgubo izvirnega gradiva.

5. Pri ponovni postavitvi lahko nastanejo težave, ker so posamezne gradbene sestavine in načini izvirne graditve v nasprotju s predpisi sodobne graditve. Če pride do takega nasprotja, je treba dati prednost izvirnemu načinu. Od njega odstopimo le v primerih, ko bi popolnoma izvirna izvedba utegnila ogroziti varnost stavbe in obiskovalcev. (Npr. električna napeljava, ki je v izvorniku ni bilo, slamnato streho povežemo z ognjeodporno žico, da se ob morebitnem požaru ne zruši prehitro v stavbo.) Najbrž bodo potrebni tudi posegi za povečanje statične trdnosti zgradbe. Pomembno je, da je teh nujnih sprememb čim manj in da so tako izvedene, da jih obiskovalec ne opazi. Vse spremembe pa je treba vnesti v popis in jih obrazložiti.

6. Vse stavbne sestavine, ki jih med podiranjem uničimo, moramo nadomestiti z enakimi in po enakem gradbenem postopku. (Take sestavine so: slamnate strehe, glinena tla, z glino naphani predali v stenah, naphana zemlja, zidaki iz nežgane gline itn.)

Muzejske stavbe morajo postavljati posebej izšolani strokovnjaki in obrtniki. Običajno gradbeniško znanje ni dovolj.

7. Ponaredkov naj ne bi razstavljali, razen v zares nujnih primerih, ko izvirnih zgradb ni mogoče predstaviti. Taki primeri so: kočje iz trstičja, stavbe iz gline, stavbe, ki imajo izredno kratko dobo trajanja, itn. Ponaredki morajo zvesto slediti izvirniku.

8. Isto pravilo velja za trajnejše stavbe, ki jih v izvirniku ni več mogoče dobiti, in se zato odločimo, da bomo razstavili njihove kopije (ponaredke).

9. Muzejske stavbe in predmete je treba nenehno vzdrževati. Za to sta potrebna denar in usposobljeno osebje. Jasno je, da je treba urediti financiranje muzeja.

IV. NAČRTOVANJE MUZEJA NA PROSTEM

1. Ker je ustanovitev muzeja na prostem povezana z velikimi stroški, je treba skrbno premisliti, kam ga bomo postavili, koliko muzejev potrebujemo, da se stvari ne bodo podvajale. (Nikakršne potrebe ni, da vsak muzej razstavlja svoj mlin na veter!) Vsak muzej naj ima svojo posebno podobo v skladu s pokrajino (narodom?), ki jo predstavlja, in z znanstvenimi cilji, h katerim teži.

2. Pri načrtovanju muzejev na prostem je nastal premik. Prvotno so postavljali stavbe v nekakšen park, zdaj pa se daje prednost postavitvi, v kateri vsaka skupina stavb pokaže značilnosti pokrajine, ki ji pripadajo. Pri tem se poudari tudi medsebojna povezanost. Tako lahko najbolj predstavimo kulturno podobo nekega naroda. Razume se, da moramo kar najbolj upoštevati zgodovinske vzorce.

3. Zemljišče za muzej na prostem mora biti tako izbrano, da bodo predstavljene stavbe v vsaj približno takem okolju, v kakršnem so nastale, in sicer po oblikovitosti zemljišča, vrsti prsti, naravnem in umetno posajenem rastlinju. Za nadpokrajinski muzej na prostem moramo poiskati tako zemljišče, da bodo na njem posamezne zgradbe ali skupine zgradb iz različnih pokrajin čimbolj naravno in izvirno predstavljene.

4. Pomembno je, da tudi muzej kot celoto čimbolj prilagodimo okolju. Na to moramo biti zelo pozorni, ko izbiramo zemljišče. Pokrajina je pomemben del podobe muzeja. (To še posebej velja za muzeje, ki prikazujejo kmečko kulturo.) Po drugi strani moramo muzej kar najbolj zaščititi pred hrupom, panoramskim in drugim onesnaženjem sodobne, vsiljive industrijske kulture.

5. Če so stale stavbe na kraju nastanka ob cestah, sredi zelenic ali vrtov, jim moramo to omogočiti tudi v muzejih na prostem, in sicer z vsemi pritiklinami, kot so: tlakovana ali netlakovana dvorišča, poti in potke, žive meje, ograje, skupine dreves, potoki (z mlini in podobnimi tehničnimi napravami).

6. Pri načrtovanju muzeja na prostem moramo upoštevati dolgoročni vidik; zato mora biti zemljišče dovolj veliko, da bomo na njem lahko opravljali dejavnosti, s katerimi se muzeji na prostem zdaj še ne ukvarjajo, se pa v prihodnosti bodo. Šteje se, da so muzeji na prostem izredno primerne ustanove, v katerih bi lahko gojili izginjajoče kulturne in divje rastline (npr. stare ali krajevne vrste

poljskih in vrtnih sadežev, plevelov, divjih zelišč in dreves). Še več, v sodelovanju z ustreznimi znanstvenimi ustanovami bi ponovno začeli rediti prvotne vrste domačih živali, kar bi muzej "poživilo". Lahko bi se ukvarjali z naravnim (nekemiziranim) poljedelstvom in sadjarstvom in tako z zgledom prispevali k ozdravitvi okolja.

7. V muzeju je treba poskrbeti, da bodo zaposleni imeli ustrezne pogoje za delo, obiskovalci pa za razgledovanje. Potrebujemo: delovne sobe za znanstvenike in upravo; delavnice za obrtnike; skladišča, urejen prevoz, vodo in energijo, smetišče, vhod za obiskovalce z blagajno in prodajalno, poti za obiskovalce, zaščito stavb in nasadov, službo za obveščanje, kraje za počitek s klopmi, stranišča, okrepčevalnice (mogoče staro gostilno), varnostno službo.

412 Vse naštetu bo gotovo vplivalo na izvirno podobo muzeja, zato je treba to dejavnost čimbolj skriti. Kjer to ni mogoče, kot npr. pri raznih vodih, straniščih, kažiopotih, napisnih tablah, pa moramo stvari urediti tako, da bodo čim manj opazne v zgodovinskem okolju.

V. VPLIV MUZEJEV NA PROSTEM NA JAVNOST

1. Običajno vlada zanje veliko zanimanje. Vzroki tega so:

a. predstavitev v živo dosti bolj vpliva na čustva obiskovalcev, kot vplivajo običajni, akademsko ustrojeni muzeji;

b. privlačna podeželska pokrajina; obisk je povezan z izletom, zato ljudje muzej radi obišejo v različnih letnih časih;

c. velik del prebivalstva išče svoje korenine.

Naštetu dejstva je treba izrabiti. Muzeji na prostem so kraji, kjer se ljudje lahko seznanijo s preteklostjo svojega naroda (ljudstva), najdejo svoje korenine, si naberejo novih moči.

Da bi muzej čim bolje služil svojemu namenu, moramo hkrati z načrtovanjem napraviti tudi raziskave o pričakovanjih, obnašanju, izobraževalnih potrebah možnih obiskovalcev. To je potrebno zaradi tega, ker začetna očaranost rada sčasoma upade.

Razčlemba vplivov na čustva nam lahko pove, katere načine izobraževanja naj izberemo (npr. vtis, ki ga napravijo prostori v zgodovinskih stavbah, preprostost uporabe, uporabnost starih načinov, razlike med nekdanjimi in sedanjimi družbenimi razmerami).

2. Spoznali smo, da je razširjena izobraževalna dejavnost muzejev na prostem izredno pomembna. Obiskovalcem ne smemo samo povedati, koliko so predmeti stari, odkod izvirajo, čemu rabijo, ampak jim moramo poglobljeno razložiti povezanost med načinom gospodarjenja in načinom življenja v zgodovini, spremembe teh načinov in njihov vpliv na naše sedanje življenje.

Da bi to znanje približali širokim plastem prebivalstva, smo razvili različne načine, npr. trajne napise, tiskovine, izobraževalne prireditve.

Izobraževanje v muzeju poteka prek preprostih napisov, oglasnih desk na predmetih (stavbah) ali poleg njih. Postavimo lahko stalne ali občasne razstave,

ki so ločene od muzejske zbirke. Na njih lahko uporabimo tudi sodobne tehnične pripomočke, kot so diapozitivi, filmi, video.

Tiskano besedo uporabljamo na različne načine: od skromnih vodnikov, ki naj bodo kratki in zgoščeni, da nam lahko rabijo pri ogledovanju muzeja, prek daljših in podrobnejših vodnikov do obsežnih monografij. Vse to je povezano z znanstvenim raziskovanjem. Ne smemo podcenjevati razglednic, slikanic, navodil za izdelovanje modelov razstavljenih stavb in predmetov, kar je zanimivo za mnoge mlade in stare, ki uživajo v rokodelstvu.

Med izobraževalne prireditve uvrščamo: vodenja in razlage, prikaze nekdanjih načinov dela, načinov življenja v hiši, pri delu za zagotovitev sredstev za preživetje, z družabnim življenjem, vključevanje obiskovalcev v vse to. Za to dejavnost potrebujemo usposobljeno osebje. To je vsakemu blizu. Primerjava med sedanjim in preteklim je poučna.

3. Posebnost in prednost takšnega izobraževanja je v tem, da se ukvarja z vsakdanjim življenjem. Tak način izobraževanja pa more izvajati samo posebej usposobljeno osebje, ki sodeluje tako z znanstvenimi ustanovami z ustreznega področja kot s šolami. Treba je namreč stalno preverjati uspešnost in primernost programov glede na starost učencev in vrsto (zahtevnost) šole, ki jo obiskujejo. Za preverjanje uporabljamo tudi poskuse; učenci nastopajo (igrajo) različne vloge... Seveda pa vse to ne sme ogroziti muzejskih predmetov.

4. Izkušnje kažejo, da muzeji na prostem prispevajo h krepitvi krajevne, pokrajinske, nadpokrajinske (narodne?) zavesti. Zato bi lahko odigrali veliko vlogo pri ohranjanju značilne arhitekture, če bi odprli svetovalno službo, ki bi obiskovalcem dajala nasvete, kako obnoviti stare hiše. To bi morali upoštevati že pri načrtovanju muzeja. Zdi se, da bi muzeji lahko pomagali preprečevati konflikte med etničnimi skupinami ter med njimi in narodnimi manjšinami s tem, da bi bolj poudarjali tisto, kar je skupno, kot tisto, kar jih ločuje.

5. Muzeji na prostem bodo tem bolj kraji oddiha in izobraževanja, čim bolj se bodo približali potrebam obiskovalcev. Muzej naj bi bil lahko dostopen, a hkrati v mirnem okolju, proč od industrijske kulture in njenega hrupa. Sprememba, ki jo pomenijo zgodovinske stavbe in rastlinstvo, bo ugodno delovala na obiskovalce.

VI. ZGODOVINSKA RESNIČNOST V MUZEJIH NA PROSTEM

1. Muzej na prostem se lahko bolj približa zgodovinski resničnosti kot ostali muzeji. Biti pa si moramo na jasnem, da je resničnost v muzeju le bolj ali manj posrečen posnetek nekdanje resničnosti. Ta umetna tvorba se v marsičem razlikuje od resničnosti. Težava je že v tem, ker je treba dodati toliko sodobnega zaradi obiskovalcev in varnosti. Izbira in postavitve predmetov je prepuščena posameznim znanstvenikom, s tem pa tudi njihovem osebemu okusu in dožemanju zgodovine. Na majhnem prostoru in z omejenim številom stavb in predmetov ni mogoče pričarati resničnosti, ki se je dogajala v mnogo večjem prostoru. Stavb večinoma ni mogoče opremiti z izvirnimi predmeti. Ni mogoče pričarati bolezni, revščine, spopadov...

2. Poleg izogibnih in neizogibnih odmikov, ki jih povzročajo načrtovalci muzejev, imamo opraviti tudi z odmiki, ki so posledica pretirane vneme

upravljalcev. Ti - v svoji sicer hvale vredni želji po poživitvi muzeja - velikokrat pretiravajo in posledica tega so obžalovanja vredni ponaredki. Prikazi opravil morajo biti zato strogo vezani na zgodovinsko izročilo.

Takšna odstopanja nastanejo, ko razne folklorne skupine, ki so daleč od zgodovinskega izvirnika, v polepšanih ljudskih nošah prikazujejo različna opravila bolj z namenom, da bi zadostile sodobnim potrebam, kot pa da bi verodostojno prikazale opravilo samo. Zato bi morali biti taki prikazi pod nadzorom znanstvenikov, občinstvu pa bi bilo treba povedati, da je izvirno opravilo potekalo v dosti težjih okoliščinah.

414

3. Vsak muzej naj sam odloči, kako bo obiskovalcem pojasnil razliko med zgodovinsko in muzejsko resničnostjo. Razne posladkane, romantične prikaze pa je treba preprečiti. To lahko storimo na posreden način: z vodniki, oddajami v sredstvih množičnega obveščanja itn. Nekateri muzeji skušajo obiskovalce opozoriti na razkol med tema resničnostima tako, da muzejsko zbirko opremijo s pretresljivimi fotografijami, risbami in napisi, ki vznemirjajo obiskovalce.

VII. NEVARNOSTI ZA MUZEJE NA PROSTEM

Muzej kot celota mora biti zaščiten in varovan, prav tako posamezni predmeti. Varovati ga moramo pred krajo, požigom, razbijaštvom, požari vseh vrst; ne smemo prezreti nevarnosti, ki jo pomenijo obiskovalci, delavci in drugi.

1. Običajno so muzeji bolj na samem, obsegajo velike površine, zato še posebej privlačijo razne vsiljivce, uničevalce in tatove. Ker so samodejne varovalne naprave izredno drage, je bolje zagotoviti dobro nadzorno službo, namesto izredno dragocenih primerkov pa razstaviti posnetke.

2. Nevarnost požara je razmeroma velika. Zato ni dovolj, če imamo le učinkovite samodejne opozorilne naprave razmeščene po muzeju, ampak moramo imeti tudi primerno opremljene ljudi, ki začno takoj in ob vsakem času gasiti. Razume se, da moramo imeti dovolj vode, če je treba, tudi v posebnih zbiralnikih. Enako pomembno je tesno sodelovanje z gasilci.

3. Neverjetno je, kolikšno škodo lahko povzroči veliko število obiskovalcev. Ta se posebno hitro opazi na pragovih in lesenih podih. Muzej se bo moral odločiti, ali ne pustiti obiskovalcev v stavbe ali pa neprestano obnavljati izrabljene dele.

4. Neprimerna okolica, kot so: sodobne stavbe, industrijski nasadi, sodobne ceste, kar lahko vidimo iz muzeja, zelo motijo in celo razvrednotijo njegovo vlogo. Na to moramo misliti že pri načrtovanju.

5. Nenehne zahteve javnosti, tiska, politike po "poživitvi" muzeja, moramo obravnavati zelo previdno. Nikakor ne smemo spustiti v muzej raznih sumljivih folklornih skupin, ki naj bi zabavale obiskovalce in s tem povečale njih število. Tako dejavnost brez ljubosumnosti zaradi trenutnega uspeha prepustimo npr. narodnim parkom. Muzej ne sme ponarejati zgodovinske stvarnosti.

6. V skladu s temi načeli mora biti urejena tudi prodaja tiskovin, knjig, razglednic, spominkov, modelčkov, navodil za modeliranje itn. Vso trgovsko (gostinsko) dejavnost mora nadzorovati znanstveni vodja muzeja.

Pretirana ali celo napačno, samo v pridobitništvo usmerjena dejavnost v muzeju je v nasprotju z njegovo znanstveno in vzgojno vlogo.

Tudi v neposredni bližini muzeja je treba preprečevati prodajo dobrin, ker bi to lahko metalo slabo luč na muzej.

Takšna zasebna dejavnost povzroča muzeju škodo v finančnem in vzgojnem oziru. Če se preveč razširi, lahko povsem izniči njegov osnovni namen.

VIII. MEDNARODNO SODELOVANJE

Zaradi naglega razvoja in vse večjega števila muzejev na prostem so le-ti postali pomembni tudi v mednarodnih muzejskih združenjih. Ti muzeji imajo svoje posebnosti in težave. Meddržavno (mednarodno) sodelovanje je zato potrebno. Izkušnje in nove zamisli je treba izmenjavati. Napakam, ki so jih zagrešili eni, naj bi se drugi izognili. Vselej moramo imeti pred očmi, da so napake pri našem delu nepopravljive ali zelo težko popravljive. Združenje evropskih muzejev na prostem, ki je trenutno edina takšna meddržavna (mednarodna) organizacija, nenehno zbira izkušnje, razpravlja o novih idejah in zahtevah, ki jih čas postavlja muzejem na prostem. Vso to vednost je pripravljena posredovati vsem, ki to želijo.